

Anna van der Laanová: Česká jazyková situace a její lingvodiaktické dopady

Posudek oponenta

Diplomantka si zvolila nelehké téma, a to jak se složitá česká jazyková situace odráží ve výuce českého jazyka pro cizince, ve vybraných učebnicích a učebních materiálech. V úvodu zastává názor, že obecná čeština by se měla v učebních materiálech pro cizince prezentovat systematicky a kvalifikovaně.

V kapitole druhé podává popis české jazykové situace. Vymezuje obsah pojmů spisovný jazyk, nářečí, interdialekty a obecná čeština, dále pojmy hovorová čeština, národní jazyk a jeho centrální útvary. V další části kapitoly se věnuje variantnosti mluvené češtiny na Moravě a ve Slezsku a uvádí důvody, proč je zde spisovná čeština preferována. V další části věnuje autorka pozornost srovnání užití spisovné a obecné češtiny, diglosii či přepínání kódů. Věnuje se i otázce historického vývoje jazykové situace v 17. a 18. století i fenoménu purismus.

Třetí kapitola se zabývá vývojem metod výuky cizích jazyků počínaje starými Řeky, přes Montaigne, Komenského, Rousseaua, Saussura až po komunikační metodu v současnosti. 11 str.

Ve čtvrté kapitole učebnicemi a uvádí (2 str.) jejich obvyklou strukturu. V páté kapitole a lehce dotýká osobnosti učitele a žáka, v šesté zmiňuje otázku spisovnosti a nespisovnosti ve výuce češtiny jako cizího jazyka, v sedmé zmiňuje problém interference v osvojování cizích jazyků.

Teprve osmá kapitola (10 str.) se věnuje užití obecné češtiny ve vybraných učebnicích češtiny pro cizince. Jsou tři, L. Holá: *New Czech Step by Step*, I. Rešková-Bednářová, M. Pintarová: *Communicative Czech* a E. Čechová, H. Trabelsiová, H. Putz: *Cheete mluvit česky?* Autorka kriticky, pozitivně i negativně, hodnotí výklady a ukázky uvádějící obecnou češtinu (např. anglické *colloquial Czech* není definováno, obecně české jevy jsou uváděny náhodně a bez příslušného komentáře).

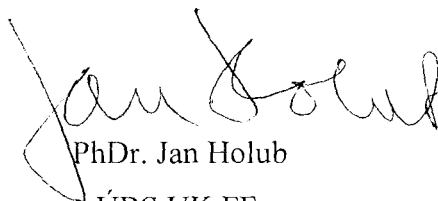
Závěr práce vyznívá pesimisticky: od jinojazyčného mluvčího se očekává vyjadřování spisovné, průběžné osvojování obou útvarů češtiny, spisovné i substandardní, je požadavek idealistický. Prezentace obecné češtiny v učebních materiálech pro cizince by měla být kvalifikovaná .

V práci je možno pozitivně hodnotit poměrně podrobně pasáž věnovanou otázce české jazykové situace (15 stran) i to, že se autorka zabývala jazykovou situací na Moravě a ve Slezsku. Historický exkurz do vývoje nespisovné češtiny již poněkud vybočuje z tématu práce, rovněž tak kapitola o vývoji metod výuky cizích jazyků. Kapitoly pátá, šestá a sedmá nejsou kapitolami (poslední dvě pouze o rozsahu poloviny stránky), ale jen zmíněním problému.

Vlastnímu jádru problému se věnuje autorka až v kapitole osmé (na devíti stránkách), kde největší pozornost věnuje učebnici L. Holé. Měla by však uvážit i to, že tato učebnice je v podstatě nejnovější verze *Step by Step* a další dvě jsou podstatně starší a neinovované, i když stále užívané. Pozornosti autorky však unikly některé další, novější materiály, které by si zasloužily analýzu, např. A. Adamovičová: *Nebojte se češtiny*, A. Adamovičová, M. Hrdlička, D. Ivanovová: *Basic Czech*, J. Bischofová, J. Hasil. M. Hrdlička, J. Kramářová, *Čeština pro středně pokročilé*, i další .

Výsledek hodnocení je, že nebyl zcela splněn úkol stanovený pro práci.. Rovněž závěr je poněkud stručný a rozpačitý. Pouze s ohledem na pečlivé zpracování kapitoly popisující českou jazykovou situaci doporučuji práci k obhajobě.

V Praze 3.9.2010

PhDr. Jan Holub
ÚBS UK FF